
1. De bedoeling van de test

Hoewel de test in zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs ook voor individueel onderzoek kan worden gebruikt, is zij ontwikkeld als middel in het kader van een leerlingvolgsysteem voor het basisonderwijs. De test wordt daarbij klassikaal afgenomen in de groepen 3 tot en met 8.

Omdat het een zogenaamde cumulatietest betreft (de leerlingen maken steeds meer en moeilijker sommen) kan de test herhaald worden afgenomen. De school maakt zelf uit hoe vaak en wanneer. In de praktijk zien we de afname meestal twee keer per jaar op de zogenaamde toetskalender staan.

Met de test willen we vaststellen wat het vaardigheidsniveau van de leerling, de groep en de school is ten aanzien van rekenen/wiskunde. We vergelijken de behaalde score daartoe met de gemiddelde score die door de scholen in de steekproef is gehaald. De score wordt uitgedrukt in DLE's.

2. De samenstelling van de test

De test bestaat uit twaalf bladen met in totaal 274 sommen die zijn ontleend aan de thans op de markt zijnde reken-/wiskundemethodes. Er is daarbij een mix gemaakt uit het aanbod. De sommen klimmen op in moeilijkheidsgraad. Hoewel bij een cumulatietest alle leerlingen alles moeten kunnen maken, is er bij deze test om praktische redenen gekozen voor een zekere fractionering. In het schema bij 'Het afnemen van de test' valt te zien welke bladen van de test in de groep moeten/mogen worden afgenomen. Men mag daar niet van afwijken. Stel dat men in bijvoorbeeld groep 5 ook de bladen 7 en 8 zou verstrekken, dan hebben die leerlingen de kans meer sommen goed te maken dan de leerlingen in de steekproef. Dat zou tot een vertekende score leiden.

3. Het afnemen van de test

Het is verstandig voor de (eerste) afname van de test de bedoeling met de leerlingen door te nemen.

Omdat sommige leerlingen op de (laatste) bladen sommen kunnen aantreffen die ze niet kunnen maken, is het van belang de leerlingen duidelijk te laten weten dat het er weliswaar om gaat zoveel mogelijk sommen goed te maken, maar dat het niet erg is wanneer ze er op een gegeven moment niets meer van snappen: die sommen zijn nog niet voor hen bestemd.

Om betrouwbare scores te krijgen, is het van belang dat een ieder de afname op dezelfde manier doet. U dient zich dan ook strikt aan de volgende regels te houden.

Wie maakt wat?

Groep	Testbladen
3	1 2
4	1 2 3 4
5	1 2 3 4 5 6
6	1 2 3 4 5 6 7 8
7	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
8	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Afnameregels

Per afname dienen de volgende regels in acht te worden genomen.

1. De leerlingen krijgen het aantal bladen (twee, vier, zes, acht, tien of twaalf) van de test (met een nietje linksboven) in een keer uitgereikt. Sommige leerlingen zullen niet alle bladen hoeven te maken (zie de opmerkingen).
2. Ze vullen vooraf op elk blad van de test hun naam en het nummer van hun groep in.
3. Ze beginnen op uw teken.
4. Ze mogen/moeten zoveel mogelijk sommen maken als ze kunnen; ze mogen daarbij sommen overslaan en de -voor hen- gemakkelijkste eerst maken.
5. Ze moeten het alléén doen; vragen en overleggen mag niet (zie de opmerkingen).
6. Ze mogen als hulpmiddel alleen een papiertje gebruiken om berekeningen/schetsjes te maken; alleen bij opgave 42 mag/moet de liniaal worden gebruikt.
7. Ze vullen de antwoorden in op de formulieren.
8. Ze mogen er zo lang aan werken als ze willen (zie de opmerkingen).
9. Als ze klaar zijn, melden ze dat (vinger opsteken) en leggen de formulieren ondersteboven op tafel; u haalt ze op. Ze gaan vervolgens 'stil werken' (is van tevoren aangegeven).

Opmerkingen bij de afname

- De leerlingen krijgen het gemaakte werk niet (nooit) terug. Het wordt (dus) ook niet besproken. De testformulieren moeten in school blijven om te voorkomen dat ze verspreid worden en er (thuis) mee geoefend wordt voor een volgende afname.
- Het kan zijn dat de presentatie van sommige opgaven voor de leerlingen onbekend is. U mag dat dan verduidelijken. We denken hierbij expliciet aan de volgende sommen.
 - 2: het kan zijn dat het splitsen in uw methode anders wordt genoteerd;
 - 6: de bedoeling is de voorste getallen met de bovenste te vermenigvuldigen (in het eerste hokje komt $10 [5 \times 2]$);
 - 7: de stippen zijn 'inslagen' op een dartbord, we tellen de punten op;

De overige sommen moeten in principe zonder toelichting (kunnen) worden gemaakt.

- 'Ze mogen zo lang werken als ze willen', heeft z'n beperkingen. Wanneer u vindt dat een leerling voldoende gelegenheid heeft gehad alle sommen te maken (u ziet de leerling dralen), mag u het werk na de waarschuwing 'nog een paar minuten' innemen. Bij een volgende afname krijgt de leerling immers weer een kans.
- Bij de eerste afname kunnen sommige leerlingen (met name in de bovenbouw) best veel tijd nodig hebben. Wanneer de test echter vaker wordt afgenomen, zal dat anders zijn. Er treedt dan de volgende afnameregels in werking: volledig goed gemaakte bladen bij een vorige afname hoeven bij een volgende afname niet weer te worden gemaakt (de leerling krijgt de op die bladen te behalen punten op voorhand toebedeeld; u kunt dat noteren op het groepsoverzicht). Dit betekent echter wel dat eerste afname in de bovenbouw voor een aantal leerlingen helaas meer tijd zal vragen dan eigenlijk gewenst is.

4. Het berekenen van de scores

Naast de testformulieren treft u een setje formulieren aan met daarop ingevuld de antwoorden. U kunt het werk met behulp van die antwoorden nakijken. Een antwoord is goed of fout (er is maar één antwoord mogelijk).

Rechtsonder naast de hokken, waarin de sommen staan afgedrukt, treft u een klein hokje aan met daarin een getal. Dit getal geeft het aantal sommen aan dat tot dan toe in de test is aangeboden.

Stel, een leerling in groep 4 heeft (van de bladen 1 t/m 4) de sommen gemaakt tot en met hok 14. 'Wat moet er staan?' De hokken 15 en 16 bleven onaangeroerd. De leerling heeft in totaal 98 sommen (zie het hokje rechtsonder) kunnen maken.

Er waren er echter twaalf fout en er werden drie overgeslagen (niet gemaakt). Dat levert een aantal goed gemaakte sommen op van $98 - (12 + 3) = 83$. De score is dus 83 (het aantal goed gemaakte sommen).

Het kan zijn dat de leerling het eerste blad niet hoefde te maken: bij de vorige afname had de leerling dat blad helemaal goed. De eerste vijftientig sommen krijgt deze leerling dan 'cadeau'. Het is in dat geval handig de leerling dit bij het uitdelen van de bladen te laten weten. U kunt het blad òf niet verstrekken òf op het blad aangeven dat het niet gemaakt hoeft te worden (een kruis of een krul erdoor).

De score vult u in op het groepsoverzicht.

Het groepsoverzicht

Er is één groepsoverzicht gemaakt, dat in alle groepen voor de verschillende afnamen gebruikt kan worden. U noteert de (totaal)score (het aantal goed gemaakt sommen) per leerling en de nummers van de volledig goed gemaakte bladen (voor de volgende afname). In de DLE-schaal zoekt u vervolgens de bijbehorende DLE en noteert die in de kolom ernaast. U kunt echter ook in één keer de behaalde DLE noteren. Voor het bepalen van de juiste DLE vindt u bij die schaal een toelichting. Verder is de gemiddelde DLE per groep belangrijk. Het formulier geeft duidelijk aan hoe u een en ander moet invullen en berekenen.

5. De constructie van de test

De constructie van een DLE-test met een cumulatief karakter is erg transparant: je laat in eenzelfde onderwijsmaand eenzelfde werk maken door een gestructureerde (groot-klein/stad-platteland) en over het hele land verspreide steekproef van de groepen 3 t/m 8 in het basisonderwijs en rekent vervolgens de gemiddelde scores per groep uit. Om die gemiddelden met enig vertrouwen te kunnen gebruiken als maat voor de overige scholen/groepen in het land, zal het aantal leerlingen per groep zo'n 500 moeten bedragen. De hele steekproef bevat dan meer dan 3000 leerlingen. Stel dat de volgende gemiddelden eruit komen.

groep 3	groep 4	groep 5	groep 6	groep 7	groep 8
10	20	30	40	50	60

Wanneer je een jaar later in diezelfde onderwijsmaand de test zou afnemen bij bijvoorbeeld een groep 6 van een willekeurige school en een leerling in die groep heeft een score van 30, dan kun je zien dat de score van die leerling overeenkomt met de gemiddelde score van groep 5. Je had een score van 40 verwacht (het gemiddelde van groep 6) en kunt dus zeggen dat die leerling een jaar lager scoort of een jaar 'achter' is.

Omdat we meestal niet willen/kunnen wachten tot de maand waarin de test is genormeerd, gaan we de gemiddelden van de tussenliggende maanden schatten.